

Ouderenzorg kan niet zonder sociaal ondernemers

Dossier

Sociaal ondernemers

Overheid en commerciële zorgaanbieders kunnen weinig uitrichten tegen de grote problemen in de ouderenzorg, zoals ondervoeding en eenzaamheid. Maar de sociaal ondernemers komen eraan.

Door **Kristel Logghe, Marrije Prins**
28 november 2016

We kennen de schrijnende verhalen van ouderen die zorg nodig hebben maar deze onvoldoende krijgen. 900.000 van hen voelen zich eenzaam. Circa 20 % van de ouderen die thuiszorg krijgt is ondervoed. Nu is 'slechts' 17% van de Nederlanders 65 jaar of ouder, maar hun aandeel in onze bevolking stijgt tussen nu en 2040 naar 26%.

En ouderen worden ook steeds ouder, dementie en depressie zijn de grote ziektes van deze eeuw.

Meer geld nodig?

Dat de politiek deze problemen onderkent, maar niet bij machte lijkt ze op te lossen, werd onlangs nog verwoord door Hugo Borst en Carin Gaemers. Zij schreven in het AD een manifest dat veel opschudding veroorzaakte, en waarop Actiz - uit naam van de werkgevers in de ouderenzorg – meer geld van de overheid vroeg. Maar is meer van hetzelfde wel de panacee voor de problemen in de ouderenzorg?

Nieuwe spelers in de zorg

Hoe kunnen we met elkaar zorg en welzijn anders en beter organiseren? De maatschappij verandert snel, sneller dan de zorg. Het aantal ouderen en chronisch zieken neemt toe, terwijl de overheid zich terugtrekt. Niet alleen de politiek, maar ook zorgaanbieders lijken onvoldoende voorbereid op de uitdagingen van de toekomst. Waar bestaande zorginstellingen bijvoorbeeld worstelen met inflexibel, onrendabel zorgvastgoed en teruglopende financiering van woon-/zorgfuncties betreden nieuwe spelers de markt. Uit een analyse op www.zorginnovatie.nl blijken veel nieuwe zorgaanbieders te ondernemen vanuit commercieel perspectief. Zij bieden voornamelijk nieuwe oplossingen voor problemen rond mobiliteit en veiligheid waarin techniek, ICT en domotica centraal staan en waar een flink prijskaartje aan hangt. Aan de kwaliteit van het leven van ouderen dragen deze vernieuwingen doorgaans weinig bij.

Sociaal ondernemers melden zich

Naast de commerciële ondernemers zien we ook een opkomst van sociaal ondernemers in zorg en welzijn. Zij richten zich, volgens de definitie die Social Enterprise NL hanteert, in eerste instantie op het realiseren van maatschappelijke impact en daarmee op winst voor iedereen in plaats van alleen voor de aandeelhouder of het management. Sociale ondernemingen zijn missie-georiënteerd en daarmee verschillen zij wezenlijk van commerciële ondernemingen die doorgaans winst-georiënteerd zijn. Onderstaand figuur van Alter (2004) zet het onderscheid tussen commerciële ondernemingen, sociale ondernemingen, maar ook gesubsidieerde (zorg)instellingen uiteen.

Sociale ondernemingen onderscheiden zich van maatschappelijke- of zorginstellingen door hun inkomsten uit de markt halen en niet of nauwelijks afhankelijk te zijn van subsidies of donaties. **Granny's Finest** en **Bijzonder Thuisafgehaald** zijn voorbeelden van sociale ondernemingen in zorg en welzijn die de afgelopen jaren de markt hebben betreden.

Eenzaamheid bestrijden

Granny's Finest is een modemerik gericht op het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen. Zij organiseren wekelijks handwerkclubs. Gesterkt door koffie en taart, breien (of haken) de oma's en opa's van Granny's Finest mode- en interieuraccessoires die zijn ontworpen door jonge designers. Zo kunnen zij hun hobby uitoefenen, terwijl zij met anderen in contact komen en nieuwe producten op de markt helpen. Aan ieder artikel hangt een kaartje wie het heeft gebreid.

Gezonde Voeding organiseren

Bijzonder Thuisafgehaald is gericht op het creëren van 'gezonde en verbonden buurten'. Zij combineert gezonde voeding met sociaal contact door kwetsbare ouderen, maar ook door mensen met een beperkte mobiliteit of speciale dieetwensen vanwege chronische ziekte te matchen aan kokende buurtgenoten.

Mevrouw Van Brien (87 jaar):

'Het kostte mij veel energie om zelf voor de maaltijd te zorgen. En dan at ik dus soms maar niet. Mijn gezondheid ging achteruit en ook mijn eetlust. Zo belandde ik in een vicieuze cirkel. Met thuiskok Manuel blijf ik in een goed eedritme en heb ik echt leuk contact.'

Als de huidige zorginstanties en de overheid de problemen in de zorg niet op kunnen lossen, wat is dan de slaagkans van dit soort sociaal ondernemers die de zorgmarkt betreden?

Succesfactoren van sociaal ondernemers

Uit recent onderzoek blijken sociaal ondernemers in zorg en welzijn over enkele specifieke persoonlijke kenmerken te beschikken. Zij hebben een grote mate van sociale betrokkenheid en een duidelijke visie. Verder blijken zij volhardend en hebben zij een sterke neiging risico's te nemen.

En, waar managers in de zorg zich vooral laten leiden door ontwikkelingen in het (overheids-)beleid, richten sociaal ondernemers zich op maatschappelijke uitdagingen en trends in de markt. Zij spelen hierop in door nieuwe producten en diensten te ontwikkelen die direct aansluiten bij de behoeften van cliënten en betaalbaar zijn.

Belemmeringen voor sociaal ondernemers in de zorg

Toch zijn sociaal ondernemers nog geen bekend verschijnsel in zorg en welzijn in Nederland. En daarin schuilt een belangrijke belemmering voor het succes van sociaal ondernemers. Doordat sociaal ondernemerschap nog een relatief onbekend fenomeen is, is het lastig voor hen om aan klanten en financiering te komen. Een andere belemmering schuilt in de regulering in de zorg, die weinig ruimte laat voor de vaak kleinschalige hybride business modellen die door sociaal ondernemers worden ontwikkeld.

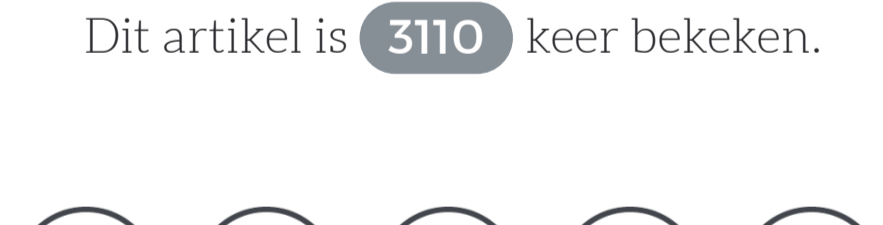
Het veld van zorg en welzijn voorgoed veranderd

Desondanks lijkt de opkomst van sociale ondernemingen niet te stuiten. In de vorm van lokale zelfvoorzienende communities met de aloude coöperatie als juridische basis lijkt sociaal ondernemerschap het veld van zorg en welzijn voorgoed te veranderen. Sociaal ondernemers hebben impact. Zij creëren langduriger verbindingen tussen mensen, gebaseerd op transparantie en vertrouwen. Doordat zij zelf inkomsten uit de markt halen, zijn ze minder kwetsbaar bij afnemende subsidies van de overheid. Zij gaan aan de slag met thema's als eenzaamheid en ondervoeding, thema's waar commerciële ondernemers zich niet aan wagen en die de overheid laat liggen.

Kristel Logghe werkt bij het Social Enterprise Lab, een coöperatie voor kennis over de sociale enterprise sector (www.selab.nl). Marrije Prins werkt bij **Social Enterprise NL, aanjager van de beweging van sociaal ondernemers.**

Foto: [Anne-Marie Pronk](#) (Flickr Creative Commons)

Dit artikel is **3110** keer bekeken.

Reacties op dit artikel (1)

1. michel schreef:

29 november 2016 om 12:01

"Zij bieden nieuwe oplossingen voor van mobiliteit en veiligheidwaarin techniek, ICT en domotica centraal staan, en waar een flink prijskaartje aan hangt. Aan de kwaliteit van het leven van ouderen dragen deze vernieuwingen weinig bij."

????????? werkelijk?

Eigenaar

Het e-mailadres wordt niet gepubliceerd. Vereiste velden zijn gemarkeerd met *

Reactie

Naam *

E-mail *

Site

Mijn naam, e-mail en site bewaren in deze browser voor de volgende keer wanneer ik een reactie plaats.

Reactie plaatsen

Gerelateerde artikelen

- Zelfredzaamheid op de arbeidsmarkt komt niet uit de lucht vallen
- Huishoudelijke hulp is essentiële schakel bij zelfstandig wonen
- In de Roze Salons kunnen homoseksuele ouderen echt zichzelf zijn

Gaswinning schaadt de gezondheid

SOCIALEVRAGSTUKKEN.NL IS EEN INITIATIEF VAN:

TIJDSCHRIFT VOOR SOCIALE VRAGSTUKKEN

NEDERLANDSE SOCIOLOGISCHE VERENIGING

RAAD VOOR VOLKSGEZONDHEID EN SAMENLEVING

ERASMUS SCHOOL OF SOCIAL AND BEHAVIOURAL SCIENCES

UNIVERSITEIT VAN TILBURG / TRANZO

KENNISCENTRUM SOCIALE INNOVATIE VAN DE HOOGESCHOOL UTRECHT

MOVISIE